

Media ja lehdistö

Euroopan unionin tuomioistuin
LEHDISTÖTIEDOTE nro 109/21
Luxemburgissa 22.6.2021

Tuomio asiassa C-439/19
Latvijas Republikas Saeima (Liikenne rikkomuspisteet)

Tietosuoja koskeva unionin oikeus on esteenä Latvian säännöstölle, jossa veloitetaan liikenneturvallisuusviranomainen saattamaan yleisön saataville tietoja, jotka koskevat kuljettajille tieliikenne rikkomuksista määrättyjä liikenne rikkomuspisteitä

Sitä, että mainittu järjestelmä on välttämätön tavoitellun päämäärän, eli liikenneturvallisuuden parantamisen, varmistamiseksi, ei ole osoitettu

B:lle, joka on luonnollinen henkilö, on määrätty liikenne rikkomuspisteitä yhdestä tai useammasta tieliikenne rikkomuksesta. Ceļu satiksmes drošības direkcija (liikenneturvallisuusvirasto, Latvia; jäljempänä liikenneturvallisuusvirasto) merkitsi kyseiset liikenne rikkomuspisteet kansalliseen ajoneuvo- ja kuljettajarekisteriin.

Latvian tieliikennesäännöstön¹ mukaan ajoneuvojen kuljettajille määrättyjä liikenne rikkomuspisteitä koskevat tiedot, jotka on merkitty kyseiseen rekisteriin, ovat yleisön saatavilla, ja liikenneturvallisuusvirasto luovuttaa ne jokaiselle, joka niitä pyytää, ilman että tämän on perusteltava erityinen intressi saada kyseiset tiedot, mukaan lukien talouden toimijoille uudelleenkäyttöä varten. B pohti kyseisen säännöstön lainmukaisuutta ja teki perustuslainmukaisuutta koskevan valituksen Latvijas Republikas Satversmes tiesaan (perustuslakituomioistuin, Latvia), jotta tämä tutkisi, onko kyseinen säännöstö sopusoinnussa yksityiselämän kunnioittamista koskevan oikeuden kanssa.

Perustuslakituomioistuin katsoi, että arvioidessaan kyseistä perustuslaillista oikeutta sen on otettava huomioon yleinen tietosuoja-asetus.² Näin ollen se pyysi unionin tuomioistuinta selventämään useiden yleisen tietosuoja-asetuksen säännösten ulottuvuutta määrittääkseen, onko Latvian tieliikennesäännöstö sopusoinnussa kyseisen asetuksen kanssa.

Tuomiossaan, joka on annettu suuressa jaostossa, unionin tuomioistuin katsoo, että **yleinen tietosuoja-asetus on esteenä Latvian säännöstölle. Se toteaa, että kun otetaan huomioon muun muassa liikenneturvallisuuden parantamisen tavoite, johon Latvian hallitus on vedonnut, tieliikenne rikkomuksista määrättyjä liikenne rikkomuspisteitä koskevien henkilötietojen luovuttamisen välttämättömyyttä ei ole osoitettu.** Unionin tuomioistuimen mukaan yleisön oikeus tutustua virallisiin asiakirjoihin ja tiedonvälityksen vapaus eivät myöskään oikeuta mainitunlaista säännöstöä.

Unionin tuomioistuimen arviointi asiasta

Ensinnäkin unionin tuomioistuin katsoo, että liikenne rikkomuspisteitä koskevien henkilötietojen käsittely on "rikostuomioihin ja rikoksiin liittyvien henkilötietojen käsittelyä",³ jonka osalta yleisessä tietosuoja-asetuksessa säädetään paremmasta suojasta kyseessä olevien tietojen erityisen arkaluontoisuuden vuoksi.

¹ Tieliikennelain (Ceļu satiksmes likums), joka on annettu 1.10.1997, (Latvijas Vēstnesis 1997, nro 274/276) 14¹ §:n 2 momentti.

² Luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta 27.4.2016 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2016/679 (EUVL 2016, L 119, s. 1).

³ Yleisen tietosuoja-asetuksen 10 artikla.

Tässä yhteydessä se huomauttaa aluksi, että liikenne rikkomuspisteitä koskevat tiedot ovat henkilötietoja ja että se, että liikenneturvallisuusvirasto luovuttaa niitä kolmansille, on käsittelyä, joka kuuluu yleisen tietosuoja-asetuksen aineelliseen soveltamisalaan. Mainittu soveltamisala on nimittäin erittäin laaja eikä kyseinen käsittely kuulu mainitun asetuksen sovellettavuutta koskevien poikkeusten soveltamisalaan.

Näin ollen yhtäältä kyseinen käsittely ei kuulu sen poikkeuksen soveltamisalaan, jonka mukaan yleistä tietosuoja-asetusta ei sovelleta käsittelyyn, joka tapahtuu sellaisen toiminnan puitteissa, joka ei kuulu unionin oikeuden soveltamisalaan⁴. Kyseisen poikkeuksen ainoana tavoitteena on katsottava olevan sulkea mainitun asetuksen soveltamisalan ulkopuolelle sellainen henkilötietojen käsittely, jota valtion viranomaiset suorittavat sellaisen toiminnan puitteissa, jonka tarkoituksena on turvata kansallinen turvallisuus, tai sellaisen toiminnan puitteissa, joka voidaan luokitella samaan ryhmään. Kyseinen toiminta kattaa erityisesti sellaisen toiminnan, jonka tarkoituksena on suojata keskeiset valtion tehtävät ja yhteiskunnan perustavanlaatuiset edut. Liikenneturvallisuutta koskevalla toiminnalla ei kuitenkaan tavoitella mainitunlaista päämäärää eikä sitä siten voida luokitella niiden toimintojen ryhmään, joiden tarkoituksena on turvata kansallinen turvallisuus.

Toisaalta liikenne rikkomuspisteitä koskevien henkilötietojen välittäminen ei ole myöskään käsittelyä, jonka kattaa poikkeus, jossa säädetään siitä, ettei yleistä tietosuoja-asetusta sovelleta sellaiseen henkilötietojen käsittelyyn, jota toimivaltaiset viranomaiset suorittavat rikosoikeuden alalla.⁵ Unionin tuomioistuin toteaa nimittäin, ettei liikenneturvallisuusvirastoa voida mainitussa luovuttamisessa pitää mainitunlaisena ”toimivaltaisena viranomaisena”.⁶

Sen määrittämiseksi, onko oikeus tutustua tieliikenne rikkomuksia koskeviin henkilötietoihin, kuten liikenne rikkomuspisteisiin, sellaisten ”rikoksia”⁷ koskevien henkilötietojen käsittelyä, jotka saavat parempaa suojaa, unionin tuomioistuin toteaa muun muassa yleisen tietosuoja-asetuksen syntyhistoriaan nojautuen, että kyseisellä käsitteellä viitataan ainoastaan rikoksiin rikosoikeudellisessa merkityksessä. Kuitenkaan se, että Latvian oikeusjärjestyksessä tieliikenne rikkomuksia pidetään hallinnollisina, ei ole määrävää sen arvioimiseksi, kuuluvatko kyseiset rikkomukset ”rikoksen” rikosoikeudellisessa merkityksessä käsitteen alaen, koska kyseessä on unionin oikeuden itsenäinen käsite, joka edellyttää koko unionissa itsenäistä ja yhtenäistä tulkintaa. Näin ollen muistutettuaan kolmesta merkityksellisestä arviointiperusteesta sen arvioimiseksi, onko kyseessä rikos rikosoikeudellisessa merkityksessä, eli rikkomuksen oikeudellinen luonnehdinta kansallisessa oikeudessa, rikkomuksen luonne ja aiheutuneen seuraamuksen ankaruus, unionin tuomioistuin toteaa, että **kyseessä olevat tieliikenne rikkomukset kuuluvat yleisessä tietosuoja-asetuksessa tarkoitetun ”rikoksen” käsitteen alaen**. Kahdesta ensin mainitusta arviointiperusteesta unionin tuomioistuin toteaa, että vaikei rikkomuksia luokitella ”rikosoikeudellisiksi” kansallisessa oikeudessa, mainitunlainen luonne voi johtua rikkomuksen luonteesta ja muun muassa siitä, että sillä seuraamuksella, joka rikkomuksesta voi aiheutua, on tarkoitus rangaista. Nyt käsiteltävässä asiassa liikenne rikkomuspisteiden jakamisella tieliikenne rikkomuksista, aivan kuten muillakin seuraamuksilla, joita niihin syyllistymisestä voi aiheutua, tavoitellaan muun muassa mainitunlaista päämäärää rangaista. Kolmannesta arviointiperusteesta unionin tuomioistuin huomauttaa, että vain jossain määrin vakavista tieliikenne rikkomuksista määrätään liikenne rikkomuspisteitä ja että näin ollen niistä voi aiheutua jossain määrin ankaria seuraamuksia. Lisäksi mainitunlaisten pisteiden määrääminen tulee yleensä määrätyn seuraamuksen lisäksi ja kyseisten pisteiden kertymisellä on oikeudellisia seurauksia, jotka voivat ulottua jopa ajokieltoon saakka.

Toiseksi unionin tuomioistuin katsoo, että **yleinen tietosuoja-asetus on esteenä Latvian säännöstölle, jossa liikenneturvallisuusvirastolle asetetaan velvollisuus saattaa yleisön**

⁴ Yleisen tietosuoja-asetuksen 2 artiklan 2 kohdan a alakohta.

⁵ Yleisen tietosuoja-asetuksen 2 artiklan 2 kohdan d alakohta.

⁶ Luonnollisten henkilöiden suojelusta toimivaltaitten viranomaisten suorittamassa henkilötietojen käsittelyssä rikosten ennalta estämistä, tutkimista, paljastamista tai rikoksiin liittyviä syytetoimia tai rikosoikeudellisten seuraamusten täytäntöönpanoa varten sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja neuvoston puitepäätöksen 2008/977/YOS kumoamisesta 27.4.2016 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2016/680 (EUVL 2016, L 119, s. 89) 3 artiklan 7 kohta.

⁷ Yleisen tietosuoja-asetuksen 10 artikla.

saataville ajoneuvojen kuljettajille tieliikenerikkomuksista määrättyjä liikenerikkomuspisteitä koskevat tiedot, ilman että henkilö, joka pyytää saada tutustua niihin, on perustellut erityisen intressin saada ne.

Tässä asiayhteydessä unionin tuomioistuin korostaa, että liikenneturvallisuuden parantaminen, johon Latvian säännöstöllä pyritään, on unionin tunnustama yleisen edun mukainen tavoite, ja että näin ollen jäsenvaltiot voivat luokitella liikenneturvallisuuden ”yleistä etua koskevaksi tehtäväksi”.⁸ Kuitenkaan sitä, että Latvian järjestelmässä on välttämätöntä luovuttaa liikenerikkomuspisteitä koskevia henkilötietoja, jotta tavoitellun päämäärän saavuttaminen varmistetaan, ei ole osoitettu. Yhtäältä Latvian lainsäätäjällä on nimittäin käytettävissään lukuisia toimintatapoja, jotka mahdollistavat sille unionin tuomioistuimen mukaan kyseisen tavoitteen saavuttamisen muilla rekisteröityjen perusoikeuksia vähemmän rajoittavilla keinoilla. Toisaalta on otettava huomioon liikenerikkomuspisteitä koskevien tietojen arkaluontoisuus ja se, että niiden luovuttaminen yleisölle on omiaan muodostamaan vakavan puuttumisen yksityiselämän kunnioittamista ja henkilötietojen suojaamista oikeuksiin, koska se voi aiheuttaa yhteiskunnan paheksuntaa ja rekisteröidyn leimautumista.

Unionin tuomioistuin katsoo lisäksi, että kun otetaan huomioon **kyseisten tietojen arkaluontoisuus ja se, miten vakavasti mainittuun kahteen perusoikeuteen puututaan, kyseiset oikeudet ovat tärkeämpiä kuin sekä virallisten asiakirjojen, kuten kansallisen ajoneuvo- ja kuljettajarekisterin, julkisuutta koskeva etu** että oikeus tiedonvälityksen vapauteen.

Kolmanneksi samoista syistä unionin tuomioistuin katsoo, että **yleinen tietosuojasetus on esteenä Latvian säännöstölle myös siltä osin kuin siinä annetaan liikenneturvallisuusvirastolle oikeus luovuttaa ajoneuvojen kuljettajille tieliikenerikkomuksista määrättyjä liikenerikkomuspisteitä koskevat tiedot talouden toimijoille, jotta viimeksi mainitut voivat uudelleenkäyttää niitä ja luovuttaa ne yleisölle.**

Neljänneksi ja viimeiseksi unionin tuomioistuin täsmentää, että unionin oikeuden ensisijaisuuden periaate on esteenä sille, että ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin, jonka käsiteltävänä on valitus Latvian säännöstöstä, jonka unionin tuomioistuin on katsonut olevan ristiriidassa unionin oikeuden kanssa, päättää pysyttää voimassa kyseisen säännösten oikeusvaikutukset lainvoimaisen tuomionsa julistamispäivään saakka.

HUOMAUTUS: Ennakkoratkaisupyynnö antaa jäsenvaltioiden tuomioistuimille mahdollisuuden tiedustella niiden käsiteltävänä olevan yksittäisen asian puitteissa unionin tuomioistuimelta unionin oikeuden tulkintaa tai unionin toimen pätevyyttä. Unionin tuomioistuin ei ratkaise kansallisen tuomioistuimen käsiteltävänä olevaa asiaa. Kansallisen tuomioistuimen tehtävänä on ratkaista asia unionin tuomioistuimen ratkaisun mukaisesti. Unionin tuomioistuimen ratkaisu sitoo vastaavalla tavoin muita kansallisia tuomioistuimia, jotka käsittelevät samanlaista ongelmaa.

Tämä on tiedotusvälineiden käyttöön tarkoitettu epävirallinen asiakirja, joka ei sido Euroopan unionin tuomioistuinta.

Tuomion [koko teksti](#) julkaistaan CURIA-sivustolla tuomion julistamispäivänä.

Lisätietoja: Gitte Stadler 📞 +352 43033127

⁸ Yleisen tietosuojasetuksen 6 artiklan 1 kohdan e alakohdan mukaan henkilötietojen käsittely on lainmukaista silloin, kun se on ”tarpeen yleistä etua koskevan tehtävän suorittamiseksi – –”.